CHE
CHRISTELIJKE
HOGESCHOOL
EDE

wetenschaps knooppunt

Wageningen University

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Plastic soep op de stoep

Waardenontwikkeling en gewoontevorming ten aanzien van afval

28 september 2016, Bram ten Cate en Anne Remmerswaal

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Programma

- Introductie
- Achtergrond: Plastic soep
- Doelstelling
- Checklist voor lesmateriaal over afval
- Voorbeelden
- Afronding

Introductie

Tien stellingen

1

Ik heb met mijn klas wel eens een project over afval gedaan.

2

Wij scheiden afval in de klas.

3

Ik ruim regelmatig zwerfafval op.

4

Ik vind dat je een bananenschil in de struiken mag gooien.

Verander je van mening als je weet dat de schil er 1-3 jaar over doet om te verteren?

5

Niet alleen volwassenen, maar ook kinderen, zouden een boete moeten krijgen voor het expres weggooien van afval op straat.

6

Ik spreek vrienden of familie aan als ze afval op straat gooien.

7

Ik spreek onbekenden aan als ze afval op straat gooien.

8

Zwerfafval moet opgeruimd worden door volwassenen,

niet door kinderen

9

Ik vind het opruimen van zwerfafval een taak van de gemeente.

10

Ik vind dat kinderen thuis moeten leren bewust met afval om te gaan, dit is niet de verantwoordelijkheid van de school.

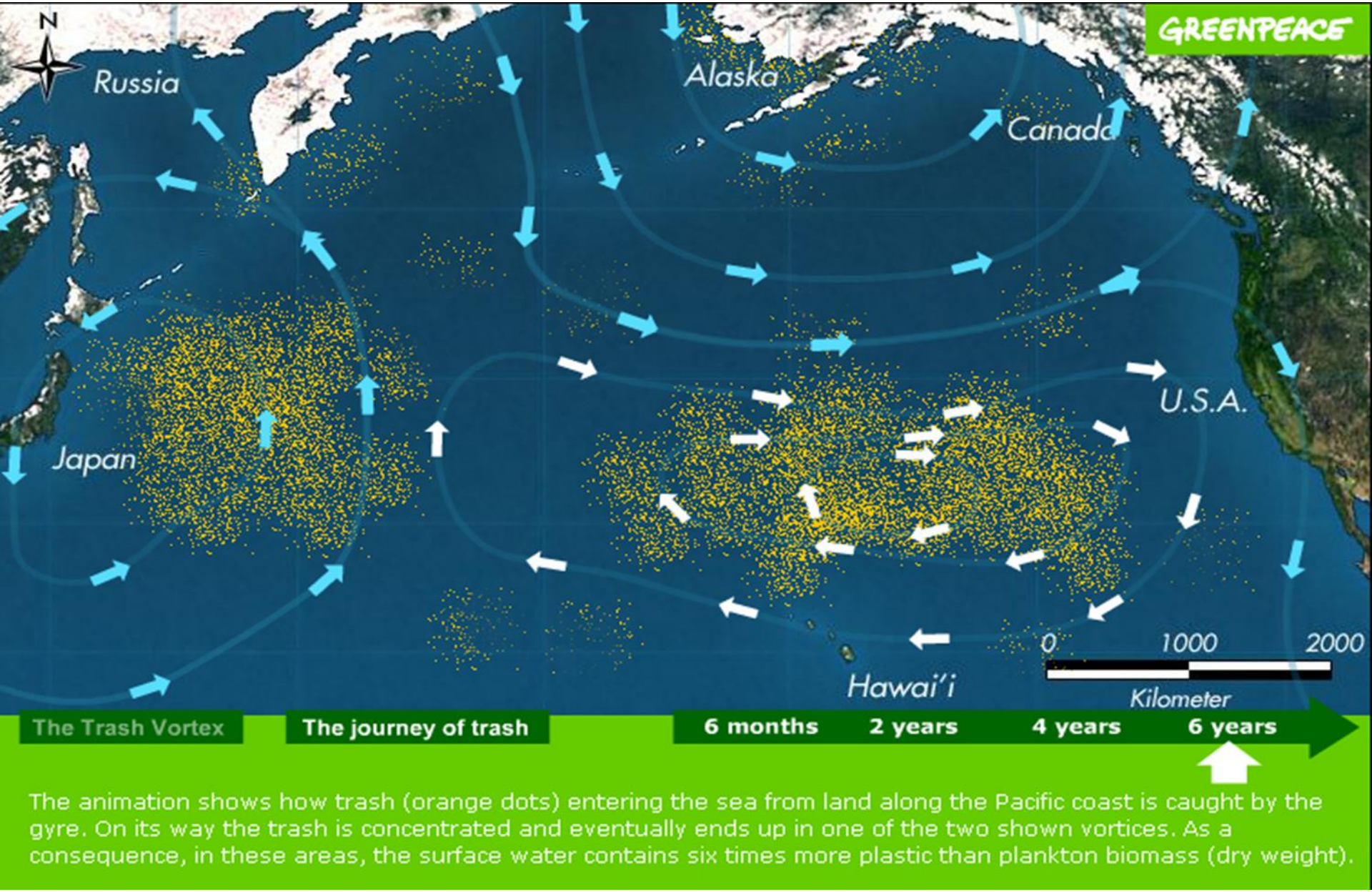

The animation shows how trash (orange dots) entering the sea from land along the Pacific coast is caught by the gyre. On its way the trash is concentrated and eventually ends up in one of the two shown vortices. As a consequence, in these areas, the surface water contains six times more plastic than plankton biomass (dry weight).

2 miljoen: het aantal plastic flesjes gebruikt in de VS per 15 minuten (2007)

http://www.chrisjordan.com/gallery/rtn/#plastic-bottles

Chris Jordan

Running the numbers: An American self portrait

www.chrisjordan.com

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Plastic soep en zwerfafval

- Effect op dieren
- Effect op onze gezondheid
    - Microplastics en nanoplastics
- Grondstoffen raken op
- Esthetisch
- Onzekerheid over gevolgen, complexiteit

Leren voor een duurzamere wereld

- Verplaatsen in tijd, ruimte, culturen, disciplines en andere soorten (perspectiefwisseling) en het leggen van verbanden (integratief denken)
- Maken van afwegingen, omgaan met soms tegenstrijdige belangen (ecologie, economie, sociaal, ethiek, milieu, gezondheid, people-planet-profit)
- Reflecteren op (eigen) waarden en morele dilemma's
- Omgaan met tegenstrijdige informatie
- Overbruggen van de kloof tussen denken en doen!

Doelstelling lesmateriaal over zwerfafval

- Verandering van houding en gedrag (korte termijn)
- Minder zwerfafval in de omgeving van de school (langere termijn)

Gedragsverandering

De leerling:

- ruimt zwerfafval op,
- neemt minder/geen verpakkingsmateriaal mee naar school,
- gooit geen afval op straat,
- scheidt afval.

Waardenontwikkeling

De leerling:

- kan zich verplaatsen in een ander,
- kan bedenken wat het beste eigen gedrag zou zijn,
- kan een afweging maken,
- kan een voornemen omzetten in gedrag.

Checklist

Hoe kan je via lesmateriaal bijdragen aan waardenontwikkeling en gedragsverandering ten aanzien van afval van leerlingen in het basisonderwijs?

Wat zijn de belangrijkste ingrediënten?

Voorbeelden

Actie | een eigen actieplan

Aan de slag!

- Leerlingen maken een actieplan:
    - Wat kan en wil jij anders doen?
- Brengen dit in praktijk
- Reflecteren

Uitgangspunt

- Gedrag in overeenstemming met waarden
- Acties zijn persoonlijk en zelf bedacht

Een empowerment proces

1. Werk aan begrip
2. Inspireer de leerlingen
3. Onderneem actie

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Inspiratie

Inspirerende verhalen van mensen die in actie komen

- De jongen die de plastic soep gaat opruimen (The Ocean Cleanup)
- Jongen die sinds zijn 4e afval opruimt
- Plastic Whale: het eerste professionele plastic visbedrijf ter wereld
- De zwerfinator
- Verpakkingsvrij leven
- Kinderen wereldwijd

Links

https://www.youtube.com/watch?v=UtGUEBr9UBQ

https://www.oneworld.nl/groendoen

http://www.samsam.net/plastic-soep/

Dialoog | een filosofisch gesprek over afval

- Wat is afval?
- Wanneer is iets afval?
- Wanneer is iets zwerfafval?
    - Is mijn verloren sjaal ook zwerfafval?
    - Ligt er zwerfafval in de klas?
    - Is het klokhuis van mijn appel zwerfafval als ik het in het gras gooi?
    - En als ik het aan mijn hond geef?
- Wat is weg?
    - Is iets weg als je het niet meer ziet?
    - Wanneer is iets weg?
- Is al het afval slecht?

Wanneer vind ik het erg?

Lesprogramma Zwervend Afval,

Stichting Veldwerk Nederland

COLA

COLA

COLA
CONCEGRAS
EEN PAAR OP DE PRIJS VOOR DE TRAM!

P
IEDER Z'N SMAAK!
SENSATIONS
4 PACK
COLA
YH
121
LL-BL

COLA

Onderzoek

- Afbraaktijden
- Inventarisatie van zwerfafval
- Sociaal onderzoek: meningen over afval en beleving

Voorbeeld afbraaktijden

Leerlingen begraven: een klokhuis, bananenschil, papier, blik, kauwgom, plastic.

Na 1 dag, 1 maand, 6 maanden en 1 jaar graven ze het afval op.

Onderzoek (2)

Inventarisatie van zwerfafval

- Opruimen, schoonmaken
    - Handschoenen, grijpers, vuilniszakken, kauwgompje...
- Wegen, scheiden
- Monitoring
    - Veranderingen vastleggen
    - Verbetert de situatie?
    - Door middel van foto's of systematisch verzamelen van gegevens.

Sociaal onderzoek

- Beleving van zwerfafval
- Meningen, waarden en gedrag van anderen
- Perspectiefwisseling

Vindt u het vervelend dat er zwerfafval op straat ligt? Waarom wel/niet?

Wat zijn de nadelen van zwerfafval volgens u?

Wat denkt u dat er tegen zwerfafval gedaan kan worden?

Doet u zelf iets tegen zwerfafval?

Emotionele verbinding

- Wat vind ik ervan?
- Wat voel ik als ik deze foto zie?
- Wat doet dat met me?

Rol van de school

Padvindersmentaliteit: We laten de plek schoner achter dan we hem aantroffen.

- De cultuur op school

  Zo doen we het hier, en daarom

- Is de fysieke omgeving ingericht op het lesmateriaal?

Afvalvrije scholen

- Streven: geen restafval
- Afval wordt gescheiden
- Afval voorkomen (drinkbekers, broodtrommels)
- Blijvende aandacht voor gedragsverandering

Discussie

- Reacties op de voorbeelden?
- Gaat het om gedragsverandering of gewoontevorming?

Vragen?

Contact

anne.remmerswaal@wur.nl

bram.tencate@wur.nl

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

(www.verlosdezee.nl